

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Przesłanką do podjęcia analiz nad charakterem postępu technologicznego na polskim rynku pracy w projekcie „Polaryzacja polskiego rynku pracy w kontekście zmiany technologicznej” jest ograniczony zakres badań prowadzonych w tym obszarze zarówno w Polsce, jak i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej, zaliczanych do grupy gospodarek wschodzących. Badacze zajmujący się tą problematyką w krajach rozwiniętych zwrócili uwagę na to, że obserwowane w ostatnich latach zmiany w strukturze zawodowej i wynagrodzeń, indukowane rozwojem Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych, prowadzą do nierównomiernego zwiększania się dysproporcji między wysoko i nisko wykwalifikowanymi pracownikami. Powody pojawienia się tych zmian wyjaśniane są zazwyczaj za pomocą modeli teoretycznych, które łączą czynniki popytowe, podażowe i instytucjonalne. Pomimo tego, że panuje konsensus, iż w długim okresie to postęp techniczny jest głównym motorem zmian na rynku pracy, nie udało się dotychczas uzyskać na podstawie prowadzonych badań empirycznych i rozważań teoretycznych jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o kierunek tych zmian. W literaturze przedmiotu dominują dwie hipotezy: zmiany technologicznej faworyzującej wysokie kwalifikacje (SBTC) oraz postępu technicznego ukierunkowanego na rutynizację (RBTC), który prowadzi do polaryzacji rynku pracy. Obie hipotezy zostały poddane gruntownym analizom w krajach rozwiniętych. Brakuje natomiast empirycznych dowodów na to, która z tych dwóch ścieżek zmiany technologicznej występuje na rynku pracy w gospodarkach wschodzących, takich jak Polska. Próba wypełnienia tej luki jest właśnie projekt badawczy pt.: „Polaryzacja polskiego rynku pracy w kontekście zmiany technologicznej”, którego głównym celem jest zdiagnozowanie, czy zmiana technologiczna na polskim rynku pracy ma charakter SBTC czy RBTC. Szczegółowe cele projektu obejmują opracowanie metodyki służącej do analizy struktury zadań wykonywanych przez pracowników w różnych zawodach, biorąc pod uwagę specyfikę polskiego rynku pracy; a także identyfikację czynników determinujących polaryzację rynku pracy w Polsce, w oparciu o indywidualne decyzje pracowników. Realizacja projektu podzielona została na cztery moduły badawcze: Moduł I obejmować będzie kompleksową analizę zmian technologicznych na rynkach pracy w oparciu o dotychczasowe wyniki badań oraz opracowanie i przetestowanie metodologii służącej do analizy struktury zadań (zgodnie z klasyfikacją zadań Autora et al. (2003) wykonywanych przez pracowników, bazującej na opisach zawodów z polskiej Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, uwzględniającej dzięki temu specyfikę polskiego rynku pracy; Moduł II - zintegrowanie różnych źródeł danych, m. in.: powiązanie danych BAEL z jednostkowymi danymi z Badania Struktury Wynagrodzeń według Zawodów prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, wyników badań realizowanych przez realizatorów projektu i inne zespoły badawcze w ramach grantów NCN i programu POKL. Efektem prac prowadzonych na tym etapie będzie opracowanie jednolitej bazy danych, stanowiącej podstawę do dalszych analiz; Moduł III – przeprowadzenie analiz w zakresie zmian w strukturze zatrudnienia i płac na polskim rynku pracy, pozwoli na uchwycenie procesów polaryzacji. Analizy obejmują lata 2004-2016. Do weryfikacji hipotez badawczych będzie wykorzystane modelowanie ekonometryczne przeprowadzone w ramach 3-stopniowej procedury. W pierwszym kroku, sięgając do metody Goosa i Manninga (2007), testowana będzie hipoteza ALM – tj. hipoteza, iż zmiany popytu na pracę w Polsce koncentrują się w obrębie najlepiej i najgorzej opłacanych zawodów/miejsc pracy. W drugim kroku będą oszacowane parametry równania płac typu Mincera dla Polski. Porównanie zmian w wartościach parametrów opisujących płace w grupach pracowników o niskich, średnich i wysokich płacach pozwoli wyciągnąć wnioski co do procesów polaryzacji polskiego rynku pracy. W trzecim kroku, przy wykorzystaniu zagnieżdżonego modelu logitowego, zostaną zidentyfikowane czynniki warunkujące indywidualne decyzje dotyczące wyboru ofert pracy i wykonywanych zawodów, które wpływają na procesy polaryzacji w Polsce; Moduł IV – obejmować będzie dokonanie syntezy wyników badań uzyskanych w ramach poszczególnych modułów i opracowanie wniosków o charakterze empirycznym, jak również teoretycznym w obszarze ekonomii rynku pracy, w szczególności w zakresie charakteru i uwarunkowań zmiany technologicznej na rynku pracy krajów rozwijających się (na przykładzie Polski). Projekt ten jest próbą przetestowania hipotezy ALM (polaryzacji) na polskim rynku pracy. Łączy podejście mikroekonomiczne (analiza decyzji indywidualnych co do wyboru zawodu/branży) z makroekonomicznym, obejmującym zmiany w strukturze zatrudnienia i płac. Przyczynia się także do rozwinięcia ram metodologicznych pod kątem analizy rodzajów zadań realizowanych przez osoby wykonujące różne zawody w Polsce, która nie będzie narażona na błąd systematyczny poprzez odnośnienie się do amerykańskich danych O-NET. Projekt pozwala także na identyfikację różnic i podobieństw w procesach polaryzacji rynku pracy między Polską a innymi krajami (przede wszystkim państwami członkowskimi UE i USA) oraz może stanowić punkt odniesienia dla innych krajów rozwijających się w zakresie tej problematyki.